

СЪВЕТ ЗА ЕЛЕКТРОННИ МЕДИИ

ПРОТОКОЛ

№ 2

от заседание, състояло се на 07.01.2003 г.

ПРИСЪСТВАЛИ: Анна Хаджиева, доц. д-р Лилия Райчева, доц. д-р Маргарита Пешева, Мария Стефанова, Райчо Райков, Тома Иванов.

ОТСЪСТВАЛИ: доц. Георги Лозанов, Стефан Димитров, Юлиана Тончева.

ДНЕВЕН РЕД:

1. Обсъждане на рекламата на водка “Екстаз”, излъчена по четири телевизии – БНТ, “Би Ти Ви”, “Диема +”, “Нова телевизия”. Докладват Стефан Красимиров и отдел “Правен”.
2. Обсъждане на евентуално нарушение на ЗРТ в предаването “Сигнално жълто” по “СКАТ”. Докладва Даниела Жукова.
3. Докладни записки от отдел “Правен” относно издаване на наказателни постановления – “Ден”, “М САТ”, “Нова телевизия” и БНТ.
4. Жалба от ЦКС относно предаването “Законът и ние” по БНТ. Докладват Стефан Красимиров и отдел “Правен”.
5. Жалба от Св. Синод относно излъчено изявление от “Патриарх максим” по БНТ на 17.12.2002 г.
6. Отворено писмо от български учени и дейци на културата по повод уволнението на Димитър Шалев, водещ в радио Благоевград.
7. Допълване и обсъждане на предложенията за работа на СЕМ през първото тримесечие на 2003 г.
8. Становище от Веселина Петрова относно правомощията на СЕМ и задълженията на радио- и телевизионните оператори съобразно разпоредбата на чл. 14 от ЗРТ.

Начало на заседанието 11,00 часа, водено от Райчо Райков, председател на СЕМ, протоколист - Михаела Йоргова.

ПО ТОЧКА ”ПЪРВА”:

Райчо Райков откри заседанието, като информира присъстващите журналисти относно регламента на провеждането му - съгласно Устройствения правилник на СЕМ се гласува режима на заседанието. Затова, ако СЕМ гласува то да бъде открито, журналистите ще бъдат поканени. На това заседание присъстват шест членове на СЕМ, а отсъстват трима – двама от тях са в платен годишен отпуск – Георги Лозанов и Юлиана Тончева, а Стефан Димитров отсъства по болест. Председателят на Съвета предложи дневния ред на заседанието да бъде обсъден. СЕМ гласува дневния ред на заседанието с шест гласа “за”, като обсъждането на т. “първа” и т. “втора” ще протече при открит режим. Когато се касае до особено “чувствителни, важни за обществото проблеми”, практиката на Съвета е те да бъдат обсъждани в дух на откритост и прозрачност.

След приемането на дневния ред и режима заседанието продължи в заседателната зала на пети етаж с присъствието на журналисти при обсъждането на т. “първа” и т. “втора”.

Райчо Райков поздрави гостите и отбеляза, че това е второ заседание, на което Съветът продължава започналото вече обсъждане на телевизионната реклама на водка Xtaз, излъчвана по четири телевизии. Преди да даде думата на членовете на СЕМ за изказвания, Председателят отбеляза, че СЕМ “нито забранява, нито спира, нито пуска” предавания. Той направи предложение в удобен за журналистите ден и часове, да се проведе среща със Съвета и с отдел “Правен”, на която да се изяснят правомощията на СЕМ. Изненадан е от публикации в пресата, че “СЕМ спира, цензурира и т.н.”. СЕМ е сериозен правоприлагащ орган и не би си позволил “да скача над закона и над неговите правомощия, които са определени в този закон”. Г-н Райков внесе още едно пояснение – на днешното заседание ще бъде направено едно принципно обсъждане на два конкретни казуса. По т.”първа” – за водката Xtaз, като няма да бъде обсъждано нейното съдържание и няма да бъде обсъждано от членовете на Съвета дали да се състави или не акт за административно нарушение. Това е работа на актосъставителите – длъжностни лица в отделите “Радиомониторинг” и “Телевизионен мониторинг”, които имат своята воля, вътрешно убеждение и усет за това, дали е нарушен или не ЗРТ в някои негови текстове, с излъчването на споменатата реклама или с предаването “Сигнално жълто” на телевизия “СКАТ”, което е предмет на обсъждане в т. “втора” от днешното заседание. Актосъставителите ще решат и ще предложат на Съвета, ако се касае до определяне на конкретната имуществена санкция и изобщо относно съдбата на съставения акт. Това е така, тъй като СЕМ работи много строго по правилата на приетите от Съвета правилници – Правилник по административно-наказателното производство, свързан със ЗАНН. Г-н Райков призова членовете на СЕМ, на основание чл. 33 от Правилника за работата на СЕМ да изключат мобилните си телефони, като моли и журналистите да го сторят, за да бъде проведено едно нормално работно заседание.

След това въведение Членовете на СЕМ направиха своите изказвания.

Маргарита Пешева напълно поддържа изказаните съображения от Председателя на СЕМ, които отговарят на създадените в Съвета правила. Тя е подготвила писмено своето мнение относно тв рекламна кампания на отделен търговски продукт (вид водка) и нейното съответствие с изискванията на ЗРТ. (Писменото мнение на доц. Маргарита Пешева е приложено към Протокол № 2). В изложеното мнение Маргарита Пешева отбелязва, че рекламният клип не може да съставлява нарушение на чл. 17, ал. 2 от ЗРТ. СЕМ се изправя пред един дефицит в ЗРТ, в който забранителният режим в защита на децата и непълнолетните се отнася само до предавания на радио- и телевизионните оператори, но не и до рекламните (или музикални) клипове. Този рекламен клип не съставлява нарушение и по чл. 80, ал. 3 от ЗРТ, като единствено може да се дебатира ал.3, т. 7, която гласи, че рекламата на всички видове алкохолни напитки не трябва “ да създава впечатлението, че употребата на алкохол допринася за социален или сексуален успех”. По-нататък в мнението е посочено, че този рекламен клип съставлява нарушение най-вече на чл. 76, ал. 1 от ЗРТ, като право на длъжностните лица (експертите от отдел

“Телевизионен мониторинг”) е да преценят дали има подобно нарушение и да съставят съответните актове на онези телевизионни оператори, които с излъчването на рекламния клип са извършили нарушение на ЗРТ. В същото време СЕМ е длъжен да формулира позиции по много важния въпрос, “дали подобна иконография, която съдържа елементи на садо-мазо-лесбийски действия и унижение на човешката природа са прецедент в програмите на телевизионните оператори”. Маргарита Пешева прави следните предложения. На първо място експертите от отдел “Телевизионен мониторинг” да преценят дали излъчването на подобен рекламен клип в програмите на няколко телевизионни оператори съставлява нарушение на ЗРТ. Второ – СЕМ да инициира публична дискусия относно предавания, които съдържат елементи на насилие и жестокост, уронват добрите нрави и общоприетите морални норми и по този начин застрашават здравето на децата и непълнолетните. На тази дискусия да се поканят Комисията в защита на потребителите, Асоциация “Родители”, неправителствени организации от медийния сектор, радио- и телевизионни оператори, представители на държавни институции и на гражданското общество. Това е напълно в духа на изискванията, заложили в Протокол за изменение и допълнение към ЕКТТ, чл. 15, т. 2, както и Обяснителния доклад към ревизираната ЕКТТ, т. 257.

Лилия Райчева също е подготвила писмено мнението си за рекламата на водка Xtaz, излъчвана по БНТ, bTV, “Нова телевизия” и “Диема +”. (Писменото мнение с вносител Лилия Райчева, е приложено към Протокол № 2). Тя е направила справка в речника за чуждите думи относно определението на понятието “екстаз” - самосъстояние на възторг, което достига до самозабрава и болезненост, възторженост, възхитеност. По-нататък тя се спря на правомощията на СЕМ по чл. 33 от ЗРТ. Лилия Райчева отбеляза, че от гледна точка на семантичните полета, по сбора от знаците, които използва, тази реклама гравитира към рекламното поле на злото. За нея по-големият проблем при тази реклама е в изкуствено създадения или създаващ се с безплатното вълчване на медиите конфликт – рекламисти/рекламодатели – оператори – СЕМ, с цел по-траен интерес на потребителите към този продукт и реализиране на по-големи печалби. Налице е ясен пример за използване на скандала като PR в стратегията на рекламодателя, но сред зрителите до 23,00 часа са и непълнолетни граждани на нашата страна. Лилия Райчева цитира по сп. “ЛИК” проф. Джеймс Стайър, преподавател в Станфордския университет и директор на неправителствена организация за защита на детето – “..Ако Вие наемете детегледачка и тя прекарва 5-6 часа с децата ви и редовно ги занимава със секс, насилие и комерсиални стойности, най-вероятно ще прекъснете достъпа ѝ до децата си”.

Тома Иванов е на мнение, че с излъчваната реклама е търсен рекламен ефект със съдържанието на този клип и на вторичен ефект - от провежданите дискусии. Това е много добре изградена маркетингова и PR акция на съответните поръчители на този клип и не е работа на СЕМ да прави подобни анализи, а само и единствено да прецени дали този клип противоречи на ЗРТ. Формално погледнато, както е и отбелязано в анализа на Маргарита Пешева, едва ли би могло да се намери противоречие с текстовете на ЗРТ, но членовете на СЕМ следва да търсят и съответствие с духа на закона. Едно от най-важните неща в него е опитът за защита (това е и точно съответствието му с ЕКТТ) на обществото и преди всичко на

малолетните и непълнолетните от определен тип въздействия от страна на радио- и телевизионните оператори. От тази гледна точка, смята г-н Иванов без да влиза в ролята на актосъставител, на защита на интересите преди всичко на малолетните и на непълнолетните от подобен тип внушения, има нарушение на духа на закона. Нарушението е преди всичко в дългия вариант на клипа. Трите варианта, излъчвани от трите телевизии, се различават не само по своята дължина, но и по съдържание, а оттам и по отношение и въздействие върху зрителите. В тази връзка, без да предрешава нещата, ако има нарушение, то е в дългите варианти, които са излъчвани, на клипа, при това главно в излъчваните клипове преди 23,00 часа. Трудно би могло да се намери нарушение на закона в това, че са показвани садомазохистични атрибути и кожени облекла и т.н. Проблемът, с който СЕМ би трябвало да се занимае по-сериозно в една дискусия, е че програмите на всички телевизионни оператори, и преди всичко на кабелните, са изпълнени с насилие, жестокост, порнография и т.н. Мнението на Тома Иванов е, че нарушение има в дългия вариант на клипа и в случаите, когато е излъчван преди 23,00 часа. Ако експертите – актосъставителите в СЕМ, предложат на Съвета да гласува санкции съгласно ЗРТ, той би гласувал съобразно изложеното си становище.

Мария Стефанова оценява положително разговора относно духа на закона и духа на ЕКТТ и ще си позволи да напомни на колегите си, че свободата на изразяване и правото на информация е основен принцип на демократичното общество, който е заложен в ЕКТТ. Съгласно чл. 7 от ЕКТТ, т. 2 – за отговорностите на предаващия, този който излъчва, че всички елементи на програмите, които могат да навредят на физическото, умственото и моралното развитие на децата и на подрастващите не трябва да бъдат разполагани така, че поради времето на тяхното предаване и приемане е вероятно да бъдат гледани от последните. Мария Стефанова се позова и на действащия в България Закон за закрила на детето, като цитира чл. 10 от него, съгласно който “всяко дете има право на закрила за нормалното му физическо, умствено, нравствено и социално развитие, в защита на неговите права и интереси”. Тя е цитирала този член от закона, тъй като счита, че с излъчването на дългия вариант на въпросната реклама по някои телевизии е нарушен именно Законът за закрила на детето, както и частично може да се открие нарушение в чл. 76, ал. 1 на ЗРТ. Това, което най-много я вълнува, е наистина правата на детето и начина, по който това право е защитено. Работата на СЕМ като експерти, е да обръща внимание на телевизионните и радиооператорите за това какво въздействие оказват отделни части от програмата или от рекламите, които излъчват, върху малолетните и непълнолетните. Това е най-важният въпрос за нея и в тази връзка направи предложение към колегите си. Г-жа Стефанова смята, че има нарушение на общоприетите морални норми според ЗРТ и заради това тя приканва СЕМ да изпрати писма – едното от тях задължително трябва да бъде до Държавната агенция за закрила на детето, до Националния съвет за закрила на детето. Те трябва да бъдат алармирани за този клип, който вероятно са гледали. Редно е да се изпрати и писмо до Асоциацията на рекламните агенции в България, тъй като в столицата, а вероятно и в други градове, има билбордове с рекламата на тази водка, но СЕМ няма правомощия по отношение на тях.

Анна Хаджиева отстоява позициите си от предишното заседание на Съвета. Според нея тази реклама е прецедент и решението на ръководствата на

телевизиите, излъчващи рекламата на водка Xtaaz, е жест, който легитимира определен начин на живот. Това е емоционален продукт – водката, както и всички алкохолни напитки. В този смисъл, тя не би искала да повтаря правила в рекламата – всеки такъв емоционален продукт се свързва с определен начин на живот, който се свързва с определени ценности и в случая, това са разрешени отношения, отчуждение, агресия. Анна Хаджиева е шокирана от факта, че телевизиите са решили, излъчвайки този клип, да легитимират тези отношения, този начин на живот. По отношение на спора в СЕМ, доколко вариантите на клипа нарушават духа на закона, тя е на мнение, че в рекламата също има постулати – правят се дълги и кратки варианти и те задължително имат една и съща стилистика и едно и също послание. Краткият вариант се прави, за да се икономисват средства. Тя не би разделила операторите, които са излъчили кратък и разширен вариант на клипа. Има дефицити в ЗРТ и доколко СЕМ може да се опре на него, ако Съветът не може да реши какво е нарушение на нравствените норми, тогава един закон би следвало да има вида на тест и да се попълва с положителен и отрицателен отговор, но тогава тя не вижда мястото на правоприлагаща институция. Подобна реклама, както е казала и доц. Райчева, не би намерила място в европейските телевизии и в САЩ. В този смисъл, не само провежданата в СЕМ дискусия, но и позицията на журналистите в печата, е положителен сигнал, че прагът на поносимост на пошлост все пак не е толкова нисък.

Райчо Райков застъпи позицията, че излъченият рекламен клип на водка Xtaaz по няколко телевизии между 20.12. и 31.12.2002 г. поради неговото визуално съдържание представлява серия от нарушения на няколко текста от ЗРТ, а също и на текстове от ЕКТТ. На първо място, независимо от дължината на клипа, (Райчо Райков напълно споделя становището на Анна Хаджиева) неговата поява на екраните на споменатите телевизии нарушава един от задължителните принципи за работа на всички радио- и телевизионни оператори, така, както ги разбира ЗРТ, а именно:

- в чл.10, ал. 1, т.6 – “недопускане на предавания, които противоречат на добрите нрави.....”;
- чл. 76, ал. 1 от ЗРТ – “...не се допуска разпространяване на реклама, съдържаща порнография и подтикваща към насилие.....”;
- чл. 76, ал. 2 от ЗРТ – “...да не се допуска разпространяването на реклами, които са основани на национална, политическа, расова, полова или друга дискриминация..”;
- в пряка корелация с посочените текстове е и неспазването на императивната забрана, съдържаща се в чл. 80, ал. 3, т. 7 от ЗРТ, отнасящ се до рекламите на алкохолни напитки;
- не на последно място е и явното несъответствие със съдържанието на тази телевизионна реклама с разпоредбата на чл. 7 от ЕКТТ, цитирана от Мария Стефанова и която е ратифицирана от българския Парламент през м. ноември 1997 г. и е в сила от 01.06.1999 г., т.е. тя е част от законодателството на България.

Райчо Райков в много отношения е съгласен с изказванията на своите колеги и с изказаните от тях становища, но за да не прави разбор, дава думата на членовете на СЕМ за реплики.

Маргарита Пешева е на мнение, че обсъждането е много полезно за развитието на медийната регулация. Тя отново отбеляза, че подкрепя колегите си, че рекламата на водка Ztaz е нарушение по нейна преценка на чл. 76, ал. 1, че нарушава и духа на българския медиен закон и духа на ЕКТТ, а духът е да не се допускат предавания, които застрашават здравето на децата и непълнолетните. Именно заради това в регулаторните органи на европейските държави протича голяма дискусия за това, че трябва да се създават и в момента се създават специални програми за кодиране на отделни части от програмата за семейна употреба. Тя смята, че всички предложения, направени от членовете на СЕМ, имат своето място и те ще доведат до по-голямо осъзнаване на голямата вреда на предавания, на рекламни клипове, на музикални клипове, които съдържат насилие, жестокост, които съдържат алтернативна сексуалност и предизвикват обичайните морални норми на българина.

Тома Иванов би искал отново да запита какво налага и наистина ли членовете на Съвета са убедени, че в трите варианта на рекламния клип имат едно и също съдържание и внушение, а оттам – и въздействие върху зрителя? Този въпрос отправя към Председателя на СЕМ, към Анна Хаджиева и към Лилия Райчева. Той не вижда основание за санкция в краткия вариант на рекламния клип, излъчван по повечето телевизии, тъй като в него липсват атрибути на садо-мазохизъм. СЕМ не бива да влиза в ролята на пуритан, който не може да възприеме една добре направена модерна реклама – с интересни аудио-визуални способности. Такава е била и нейната цел – да въздейства върху зрителите и съответно потребителите на този продукт. Той не вижда нарушаване на добрите нрави, призоваване към жестокост и насилие или полова и друга дискриминация. Той не вижда да се показва и сексуален успех чрез употребата на тази водка, както не вижда и нито един от тези елементи. Според г-н Иванов СЕМ ще допусне грешка, ако не раздели трите варианта на клипа по отношение на тяхната продължителност и по отношение на времето, в което се излъчват.

Лилия Райчева би искала да поясни своята позиция на колегата Тома Иванов, че тя прави разграничение между трите форми на клипа и прави разграничение от гледна точка на посланията, заложили в тях. За нея е съществен и рефлексът на самите оператори – решението на операторите кой от вариантите да предпочетат и по кое време да го излъчват. Тези два момента би следвало да се отчетат, ако настъпи време, когато СЕМ трябва да взема решение.

Анна Хаджиева е отбелязала в началото на дискусията, че това е прецедент, че тази реклама легитимира определен начин на живот, което е свързано с ценностна система. Според нея “брилянтен е анализът на доц. Райчева” и тя не би искала да го повтаря. Но няма в краткия вариант на рекламния клип има любов, а не агресия? Този въпрос тя зададе на Тома Иванов. Според нея е нарушен духа на закона, защото в светлата част на деня, когато децата са пред телевизионните екрани, се излъчва реклама, пък макар и в краткия вариант, който е различен от общоприетата представа за добрите нрави.

Райчо Райков отговори на зададения от Тома Иванов въпрос и през закона и през общоприетите стандарти и сравнения. По отношение на вариантите на клипа – “няма малко и бързо минал на червен светофар автомобил”. Този клип е огромно предизвикателство пред нашето общество. Г-н Райков не се страхува да бъде

наречен “пуритан”. Той застава зад казаното от Анна Хаджиева относно употребените едни и същи изразни средства и внушения и в трите варианта на клипа. Г-н Райков припомни инцидента в дискотека “Индиго” и приетата от СЕМ на извънредно заседание декларация, с която е отправил молба до всички радио- и телевизионни оператори да обогатят и разширят пояса на предавания за деца и младежи, но никъде тази декларацията на Съвета не е била отразена. Г-н Райков смята, че когато става въпрос за защита на непълнолетни и малолетни, когато става въпрос за реклама на един “пошъл начин на живот”, това не може да не рефлектира върху децата ни.

Маргарита Пешева отбеляза, че започналата дискусия е сложна. Тя е свързана с дългия, среден и кратък рекламен клип. Всички членове на СЕМ са експерти по визуална култура, а визуалната култура в областта на киното и телевизията се основава на монтажа, който е концептуалният език в областта на филмовата и телевизионната култура, наречен навремето от Айнщайн “синята птица на понятийния кинематограф”. От това, как ще бъде монтирано едно послание, зависят неговата острота, неговите внушения и въздействия. Проблемът, поставен от Тома Иванов, е много сериозен – това е проблем на цялата визуална култура. Маргарита Пешева не би си позволила семантически да постави знак на равенство между един кратък и един дълъг спот, това би означавало непрофесионален подход въобще към монтажа като концептуален език в телевизионната и филмовата култура, че внушенията на един 30-секунден спот могат да нарушат ЗРТ, а внушенията на един 5-секунден рекламен клип да не нарушат ЗРТ. Разбира се, че една рекламна кампания, която тече по четири и повече телевизии създава общо семантично поле, т.е. има т.нар. “пренос на смисъл”. Ако една обществена телевизия, съобразявайки се, че има обществени функции, си е позволила и нейното ръководство е преценило, че трябва да излъчи не 30 сек.- , а 5-секунден спот, това означава, че при всички случаи следва да се подходи диференцирано, когато бъдат разглеждани евентуално внесени на заседание на СЕМ от експертите наказателни постановления .

Мария Стефанова изрази задоволство, че СЕМ си е припомнил един от много важните принципи, заложен в ЕКТТ, в ЗРТ, че наистина СЕМ е призван да защитава правата на малолетните и на непълнолетните по отношение на радио- и телевизионните оператори. По отношение на казаното от Анна Хаджиева “за определен начин на живот”, тя припомни и другия принцип, заложен в ЕКТТ – за свободата на изразяване и правото на информация. Трябва да се направи разграничение между посланията на различните по дължина клипове и когато бъдат разгледани на заседание на СЕМ актове на експертите, тогава ще има предпоставки за една по-широка дискусия относно текста от ЗРТ, по който евентуално могат да бъдат издадени наказателни постановления. Нейното предложение за момента е дискусията да бъде прекратена, като отново припомни своите предложения да се подготвят писмата, тъй като СЕМ е длъжен да изрази и своята гражданска позиция, и като експерти, да алармира и другите институции, имащи отношение към повдигнатите въпроси.

Лилия Райчева се опасява тази дискусия “да не потъне във времето, както е потънала дискусията за кеча и за създаване на национална програма за защита на подрастващите”. Нейното предложение е СЕМ да стане инициатор на създаването

на Национална програма за защита на подрастващите, с участието на различни институции, неправителствени организации.

Райчо Райков направи предложение СЕМ да премине в режим на гласуване на трите направени предложения:

1. СЕМ да се обърне към Държавна агенция за закрила на детето, Националния съвет за закрила на детето, Асоциация “Родители”, Министерство на науката и образованието;
2. СЕМ да организира в най-кратък срок публична дискусия относно предавания, които съдържат елементи на насилие, жестокост, уронват добрите нрави и застрашават живота и здравето на децата;
3. Инициране старта на Национална програма за защита на подрастващите. СЕМ гласува с шест гласа “за” трите предложения.

ПО ТОЧКА “ВТОРА”:

Маргарита Пешева е внесла на предишното заседание на СЕМ докладна записка относно предаването “Сигнално жълто” на телевизия “СКАТ”, с което запозна присъстващите. (Докладната записка от Маргарита Пешева е обсъждана и приложена към Протокол № 1).

След изложението Даниела Жукова бе поканена да представи пред журналистите опис на споменатото предаване “без да бъде нарушена независимостта за сметка на прозрачността, на административно-наказателния процес”, както отбеляза г-н Райков. (Докладната записка от Даниела Жукова е приложена към Протокол № 2).

След изложението на експерт Даниела Жукова СЕМ пристъпи към дебат.

Райчо Райков отбеляза, че “отново се обсъждат добрите нрави, може да се обсъжда нарушение на чл.10, ал. 1, т. 9 от ЗРТ – за чистотата на българския език. Той се чувства объркан от това предаване, което е гледал. Дава думата на членовете на СЕМ да направят изказвания.

Тома Иванов не е гледал предаването, защото “не приема подобен език и подобно съдържание на предаването по една телевизия”, но това е неговото право на зрител. Харесването или не на едно предаване от членовете на Съвета не може да бъде мотив в работата на Съвета. СЕМ трябва да се опира само и единствено върху ЗРТ, не може да се намесва в съдържанието или в определянето на водещите на радио- и на телевизионните оператори. От тази гледна точка той “почти не вижда възможност” за санкциониране на това предаване, освен то да бъде заклеймено, така, както СЕМ е подходил по отношение на рекламния клип – че не отговаря на художествените разбирания и критерии. Ако в това предаване има нарушения, те са нарушения на други закони и засегнатите лица биха могли да потърсят правата си в съда, както тези въпроси се уреждат във всички цивилизовани държави. От изложения опис на предаването той не е установил употребата на нецензурни думи, както и не е констатирал нарушение на добрите нрави. Единственото, което вижда в предаването, при това то е изградено на тази идея, е да бъдат доста саркастично, грубо, предизвикателно осмивани личности от шоу-бизнеса. Категоричното мнение на Тома Иванов е, че в това предаване няма нарушение на ЗРТ и, ако “някой се чувства засегнат от това предаване, нека потърси правата си в съответния съд”.

Анна Хаджиева е напълно съгласна с Тома Иванов и в този смисъл няма да участва в дискусия, защото всяко обсъждане на съдържанието на програмата ѝ се струва недопустимо от гледна точка на ЗРТ.

Мария Стефанова смята, че за пореден път СЕМ, като регулационен орган е “поставен на кръстопът” - или трябва да приеме ролята на цензор в конкретния случай или ролята на “щрауса, който си заравя главата в пясъка”. Тя съжالياва за направеното сравнение, но и двете роли не ѝ допадат. Затова г-жа Стефанова смята, че отново “по някакъв начин СЕМ трябва да реагира”. Провежданата дискусия е белег на реакция. Ясно е, че през ЗРТ не може да се реагира, но това не пречи Съветът да изрази поне гражданската си позиция. В предаването тя намира, че има нарушение на общоприетите морални норми, но сигурно това би било много трудно да се докаже през ЗРТ. От друга страна, смята, че СЕМ няма право да наблюдава безмълвно.

Лилия Райчева предлага внимателно да се огледа чл. 7, ал. 1 на ЕКТТ, с която Съветът не може да не се съобразява (отговорности на предаванията). Тя, както и при предишни дискусии, би желала да постави отново въпроса относно правото на редица оператори да се самоназовават като “национални”. Телевизия “СКАТ” се самоназовава като “Национална телевизия СКАТ”. В тази връзка Лилия Райчева припомни своето предложение СЕМ да изпрати писма до всички оператори, извън БНТ, които се назовават в ефир като национални, а не като оператори, на какво основание те се самоназовават национални. За нея има разлика между национален оператор (националният оператор е свързан с далекосъобщителната дейност) и национална телевизия или национално радио, които имат програмни характеристики, лилия Райчева разделя своето изказване на две части – първата част е във връзка с чл. 7, ал. 1 на ЕКТТ и второ – би искала отново да се разсъждава върху предложението ѝ да се изпратят писма до операторите, съдържащи запитване относно самоназоваването им като национални оператори.

Маргарита Пешева напълно подкрепя казаното от Анна Хаджиева. СЕМ няма никакво право да се намесва в съдържанието на програмите, които излъчват радио- и телевизионните оператори. Тя отново би искала да повтори, че това предаване не съхранява чистотата на българския език и то нарушава духа на ЗРТ, на ЕКТТ. Тя знае, че Съветът много трудно може да го санкционира, но подобен публичен дебат е нужен, защото регулацията е диалог. Според Маргарита Пешева предаването “създава нетърпимост между гражданите”; отделно в чл. 10 от ЗРТ – принципите на радио- и телевизионна дейност, се урежда недопускане на предавания, които противоречат на добрите нрави. По нейна преценка това предаване нарушава добрите нрави, нарушава обичайните морални норми на българина и най-малкото – СЕМ като регулационен орган, трябва да направи този публичен дебат и трябва да направи публична дискусия. Съгласна е с казаното от Мария Стефанова – “СЕМ не бива като щраус да си заравя главата в пясъка”. Маргарита Пешева си дава сметка колко е трудно през принципите на чл. 10 от ЗРТ - за радио- и телевизионна дейност, да се санкционира един уважаван от нея телевизионен оператор, като телевизия “СКАТ”.

Анна Хаджиева направи реплика по отношение на казаното от Лилия Райчева относно самоназоваването на някои оператори като национални. Според ЗРТ операторите по функции са търговски и обществени, а по обхват – местни,

регионални и национални, така че, след като една телевизия, какъвто е случаят с bTV, има записан в лицензията си “национален обхват”, има право да се нарича национална телевизия. По собственост операторите се разделят на “публични” и на “частни” и затова не бива да има пренасяне на съдържание от собствеността и функциите върху териториалния обхват на медиата.

Лилия Райчева пожела да внесе яснота – тя се радва, че колежката ѝ Анна Хаджиева е споменала случая с bTV. В лицензията на тази телевизия не е записано, че тя е национална телевизия и в този смисъл, връщайки се обратно към “семантичните полета”, би искала да отбележи, че, според нея, има разлика между национална телевизия и оператор, който е получил лицензия за разпространение с национален обхват. Смята, че тази тема не е изчерпана и след време ще бъде поставена.

Райчо Райков смята, че за да се приключи темата bTV, трябва да отбележи, че “конкурсът, който е спечелила bTV е конкурс за втори национален частен оператор”. По отношение на предаването “Сигнално жълто” той се чувства “объркан”. Фактът, че “светва някакъв сигнал” и доц. Пешева е сезирала Съвета, означава, че “има нещо нередно”. Съгласен е и с казаното от Тома Иванов. Не става въпрос за наказания - извършен е един мониторинг и длъжностното лице Даниела Жукова е гледала запис на шест предавания на “Сигнално жълто”. От дешифровката на текста онова, което е чуто е точно така и е вярно (г-н Райков е гледал предаването). Наистина СЕМ трудно би могъл да отсъди нарушение по чл. 10 от ЗРТ – за чистотата на българския език. По негово убеждение в това предаване по недопустим начин се нарушава личната неприкосновеност на гражданите, т.е. на конституционен принцип. Недопустимо е който и да е да си позволява по този безпрецедентно обиждащ начин да прави квалификация на хора, независимо дали това са хора от шоу-бизнеса или не. Това е “хистоматиен пример” за нарушаване на четвъртия принцип на чл. 10 от ЗРТ. Това е тема, обаче, която СЕМ ще продължи, когато и ако длъжностното лице г-жа Жукова сметне, че е необходимо да състави акт и го състави, без да се влияе от мнението на Съвета, а въз основа на вътрешното си убеждение.

След обсъждането на тази точка от дневния ред Райчо Райков благодари на присъстващите журналисти и обяви обсъждането в закрит режим на следващите точки от дневния ред на заседанието.

ПО ТОЧКА “ТРЕТА”:

Анна Лазарова и Златка Георгиева, юрисконсулти в отдел “Правен”, изложиха докладни относно актове за установяване на административни нарушения: (Докладните от Анна Лазарова и от Златка Георгиева са приложени към Протокол № 2).

- По акт № 15-03-94 от 24.10.2002 г. на “Юниън телевижън” АД за извършено нарушение на 29.07.2002 г. в програма “Ден” – предаването “Ново 5” включва 18 визуални рекламни съобщения с рекламни послания, при което рекламата не

е разпозната като такава и не е отделена от другите части на програмата, с което е нарушен чл. 82, ал.1 от ЗРТ. Райчо Райков припомни, че на предишното заседание е взето решение СЕМ внимателно да изгледа запис и да прецени доколко добре е съставен акта и дали описва ясно и точно извършеното нарушение и основанията за съставянето на този акт. Непосредствените наблюдения на г-н Райков, на началниците на отделите “Радио-“ и “Телевизионен мониторинг” бяха изложени от Стефан Красимиров. Предаването съдържа реклами, които не са отделени от другите части на програмата и не се разпознават като такива, т.е. нарушен е чл. 82, ал. 1 от ЗРТ. Г-н Райков е убеден в правилното съставяне на акта и се касае за необозначена реклама.

След проведеното обсъждане СЕМ гласува с шест гласа “за” налагане на имуществена санкция в размер на 2000 (две хиляди) лева на “Юниън телевижън” АД за извършено нарушение по чл. 82, ал. 1 от ЗРТ, описано в акт № 15-03-94 от 24.10.2002 г.

- По акт № 15-03-103 от 04.12.2002 г. на “М САТ” АД за извършено нарушение по чл. 84, ал. 1 от ЗРТ – прекъсване на излъчения на 27.10.2002 г. игрален филм “Законът е за силните” от обозначен рекламен блок на двадесет и шестата минута от началото. В направеното в законоустановения срок възражение представляващият нарушителя признава, че е извършено описаното нарушение, което е станало по грешка на ефирния оператор поради влошено здравословно състояние и не е имало възможност да бъде заместен. Самият оператор е информирал за нея програмния директор. Във възражението е отправена молба да не бъде налагана санкция, тъй като за първи път се допуска такъв тип нарушение, предизвикано от човешка грешка, както и че при технологичния режим на излъчване на програмата са въведени промени, целящи недопускането на подобни грешки.

След проведеното обсъждане СЕМ гласува с шест гласа “за” прекратяване на административно-наказателната преписка с мотиви, че приема доводите във възражението, както и факта, че досега телевизионният оператор “М САТ” АД не е допускал нарушения по чл. 84, ал. 1 от ЗРТ и е взел необходимите мерки за избягването им, затова извършеното нарушение може да бъде третирано като маловажен случай по смисъла на ЗАНН. СЕМ възлага на отдел “Правен” да изпрати писмо до оператора с предупреждение, че при повторно извършване на същото или друго административно нарушение по ЗРТ, на дружеството ще бъде наложено административно наказание.

- По акт № 15-03-99 от 15.11.2002 г. на “Нова телевизия – Първи частен канал” ЕАД за извършено нарушение по чл. 92, ал. 2 от ЗРТ – излъченото на 06.10.2002 г. предаване “Спортен свят”, което освен коментарна част е съдържало репортаж за мача на български футболен отбор в Холандия, като в началото и малко преди края на репортажа е изписан спонсора на репортажа. В предвидения законоустановен срок операторът не е подал възражения срещу съставения акт.

Според **Тома Иванов** в описаното предаване безспорно има нарушение. В ЗРТ е посочено, че спонсорската заставка се поставя в началото и в края на предаване. Не е допустимо елементите в едно предаване, какъвто е репортажът, да бъде отделно спонсорирано. Нарушението се състои в това, че не на място е поставена спонсорската заставка.

Маргарита Пешева припомни на Съвета, че за същото нарушение е санкционирана БНТ – за предаването “Всяка неделя” по “Канал 1”.

След проведеното обсъждане СЕМ гласува с пет гласа “за” и един глас “въздържал се” (Анна Хаджиева) налагане на имуществена санкция в размер на 2000 (две хиляди) лева на “Нова телевизия – Първи частен канал” ЕАД за нарушение, описано в акт № 15-03-99 от 15.11.2002 г.

- По акт № 15-03-105 от 17.12.2002 г. на БНТ за извършено нарушение по чл. 84, ал. 2 от ЗРТ – прекъсване на спортно предаване, състоящо се от коментарна част и предаване на спортно събитие веднага след коментарната част, при което от началото на предаването са изтекли само 9 минути. В законоустановения срок са постъпили възражения от нарушителя, в които се твърди, че не съществува описаното в акта спортно предаване. Преди футболната среща е излъчено коментарно предаване, създадено от БНТ, а рекламният блок е след края на коментарното предаване и преди излъчване на футболната среща, закупена от БНТ като готово предаване.

След проведеното обсъждане СЕМ гласува с шест гласа “за” прекратяване на административно-наказателната преписка, образувана по акт за установяване на административно нарушение № 15-03-105 от 17.12.2002 г. на БНТ, с мотив, че от събраните доказателства и след обсъждане на възраженията на нарушителя, се е установило, че не е извършено нарушение по чл. 84, ал. 2 от ЗРТ, тъй като рекламният блок е разположен между две отделни предавания

ПО ТОЧКА “ЧЕТВЪРТА”:

Анна Лазарова, юристконсулт в отдел “Правен”, докладва за постъпило писмо от Председателя на УС на ЦКС (Централен кооперативен съюз) относно излъченото предаване “Законът и ние” по “Канал 1” на БНТ на 05.10.2002 г. и на 30.11.2002 г., в които е представена невярна информация за дейността на ЦКС и тенденциозно са изопачени направените изявления от представители на ЦКС. За извършеното нарушение СЕМ е сезиран от Председателя на Комисията по медии в НС. (Докладната записка от Анна Лазарова, писмото от Председателя на УС на ЦКС и писмото от Председателя на Комисията по медии в НС са приложени към Протокол № 2).

След проведеното обсъждане СЕМ реши с шест гласа “за” изпращането на писмо до Председателя на УС на ЦКС относно разпоредбата на чл. 18 от ЗРТ - процедурата за реализиране на право на отговор, както и липсата на правомощия на СЕМ в търсене на служебна отговорност от журналисти за становища и мнения, изразени в предавания. В писмото ще бъдат изложени предприетите действия от Съвета - мониторинг на предаването, с резултатите от който ще бъде запознат след приключването му. СЕМ ще изпрати писмо и

до Председателя на Комисията по медии в НС, в което да бъдат описани предприетите действия от СЕМ – възлагане на мониторинг на описаното предаване, като Съветът ще информира Председателя на комисията по медии допълнително с резултатите от него. Писмото ще изготви отдел “Правен”

ПО ТОЧКА “ПЕТА”:

Райчо Райков запозна Съвета с получената жалба от Главния секретар на Св. Синод на БПЦ във връзка с излъченото на 17.12.2002 г. след края на вечерната информационна емисия изявление на патриарх Максим, в което той е отправил “недопустими квалификации и заплахи към част от духовенството и служителите на БПЦ”. (Писмото е приложено към Протокол № 2).

След проведеното обсъждане СЕМ реши с шест гласа “за” да изпрати писмо до генералния директор на БНР, с което бъде поискана информация по изнесенния случай. Писмото ще подготви отдел “Правен”.

ПО ТОЧКА “ШЕСТА”:

Във връзка с полученото в СЕМ писмо от група български учени, дейци на културата и общественици, адресирано до Генералния директор на БНР, по повод уволнението на водещия предаването “Изгрей зора” в радио Благоевград, след проведеното обсъждане СЕМ реши да изпрати писмо до Генералния директор на БНР, г-жа Поля Станчева, с което да поиска информация по случая – дали и какъв отговор е изпратила, както и относно съдбата на предаването. (Писмото от група учени, дейци на културата и общественици до генералния директор на БНР е приложено към протокол № 2).

Писмото до Генералния директор на БНР ще подготви Мария Стефанова.

ПО ТОЧКА “СЕДМА”:

Във връзка с предложенията за работа на СЕМ през първото тримесечие на 2003 г. **Лилия Райчева** е внесла писмено предложение. (Писменото предложение на Лилия Райчева е приложено към Протокол № 2). Тя е поискала справка от отделите “Радио-“ и “Телевизионен мониторинг” относно съставените актове за извършени административни нарушения.

Маргарита Пешева предложи за заседанието в понеделник – 13.01.2003 г., да се разгледа дейността на експертите от отделите “Радиомониторинг” и “Телевизионен мониторинг”. Да се огледа броя на съставените актове, на прекратените, по какъв текст от ЗРТ са съставените, справка относно най-активните актосъставители. Тя ще предложи при внасяне на доклади, свързани с радио- или с телевизионния мониторинг, тези доклади предварително да се гледат от ресорните отговорници – членове на СЕМ, както и от Председателя. Така ще се парират “на входа” евентуално допуснатите грешки.

Райчо Райков предложи да се огледат отговорностите на членовете на Съвета по ресори с оглед да бъдат по-равномерно натоварени.

По предложение на Анна Хаджиева разпределението на членовете на СЕМ по ресори ще се обсъди на заседание при пълен състав на членовете на Съвета.

Лилия Райчева постави въпроса за предстоящия бюлетин, в който следва да се публикуват поправките в Устройствения правилник на СЕМ – изборът на Тома Иванов за Изпълнителен секретар и регламента на провежданите от СЕМ срещи.

Тома Иванов припомни за поставения от него принципен въпрос – необходимостта от назначаване на 1 или двама специалисти, инженери по телевизионна техника, които да правят технически мониторинг. Това е изключително важен въпрос и реакцията на обществото ще бъде положителна и от зрители и от потребителите на кабелните телевизии. СЕМ не бива да “си затваря очите пред ниското техническо качество на голяма част от кабелните оператори, които работят с битова техника, стара и амортизирана. Стартът на технически мониторинг е и в защита на авторските права. Предложението му е да бъдат назначени двама експерти по технически мониторинг.

Лилия Райчева припомни за своето предложение, внесено като първи вариант още на 04.01.2002 г. и като втори вариант – на 31.03.2002 г., където е записано нейното мнение, че СЕМ следва да стане инициатор за въвеждането на технически стандарти за качеството на сигнала и задължителна номерация на последователността на програмите, която не се променя – напр. да се изиска първите 10 или 15 канала на кабелните оператори да се отделят задължително за излъчване на програми на обществени оператори.

Райчо Райков отбеляза, че тези предложения той ще обобщи и това ще е т. “първа” в дневния ред на следващото заседание.

Мария Стефанова предложи на следващото заседание да се огледат техническите възможности на СЕМ за запис на програмите на операторите.

В тази връзка **Анна Хаджиева** допълни, че трябва да се заложат и съответните срокове, както и лицето, което проследява записа.

Райчо Райков информира Съвета, че са предприети действия по закупуването на 7 нови видеокасетофони и 5 двукасетъчни радиокасетофона за радиомониторинга.

Във връзка с развитието на техническите средства **Лилия Райчева** съобщи, че съществува възможност СЕМ да кандидатства по проект за финансиране от европейските фондове. Този проект изисква участник от Европейския съюз и Франция е предложила да се кооперира с България. Лилия Райчева ще осъществи първоначалните контакти и ще подаде информация на СЕМ, след което Съветът ще вземе съответното решение.

ПО ТОЧКА “ОСМА”:

Райчо Райков изложи становище от Веселина Петрова, началник на отдел “правен”, относно правомощията на СЕМ и задълженията на радио- и телевизионните оператори съобразно разпоредбата на чл. 14 от ЗРТ. (Становището е приложено към Протокол № 2). За информация на Съвета, г-н Райков отбеляза, че Председателят на Съвета подписва писма, подготвени от длъжностните лица от отделите по мониторинг на основание на правомощията на Съвета по чл. 14, ал. 2 от ЗРТ отнасящ се до изискване на материали от операторите и извършване на

проверки на място във връзка с упражняването на надзорните функции върху дейността на радио- и телевизионните оператори.

Веселина Петрова изложи хронологията на конкретния случай - наскоро във връзка с актосъставянето, на писмо от СЕМ, с което са изискани касети със запис от конкретно предаване, до “Би Ти Ви”, г-жа Светлана Василева, изпълнителен директор на медиата е отказала да предостави исканата касета докато писмено не бъде уведомена за правните и фактическите основания, на които се базира искането на СЕМ. Този факт е конкретният повод за изложеното становище. След проведеното обсъждане СЕМ прие становището на отдел “Правен”.

Край на заседанието – 15,00 часа.

Приложени документи към Протокол № 2:

1. Мнение относно ТВ рекламна кампания на отделен търговски продукт (вид водка) и нейното съответствие с изискванията на ЗРТ с вх. № 18-00-03 от 07.01.2003 г.
2. Мнение за рекламата на водка Xtaz, излъчена по БНТ, bTV, “Нова телевизия” и “Диема +” с вх. № 18-00-04 от 07.01.2003 г.
3. Становище от Стефан Красимиров относно телевизионните реклами на водка Xtaz с вх. № 18-03-04 от 07.01.2003 г.
4. Писмо от Асоциация “Родители” с вх. № 01-09-01 от 02.01.2003 г.
5. Докладна записка от Стефан Красимиров относно резултати от мониторинг на предаването “Сигнално жълто”, излъчвано по телевизия “Скат” с вх. № 18-03-03 от 06.01.2003 г.
6. Докладна от Анна Лазарова относно акт за установяване на административно нарушение с вх. № 18-06-02 от 02.01.2003 г.
7. Докладна записка от Златка Георгиева относно акт за установяване на административно нарушение с вх. № 18-06-04 от 02.01.2003 г.
8. Докладна записка от Златка Георгиева относно акт за установяване на административно нарушение с вх. № 18-06-05 от 02.01.2003 г.
9. Докладна от Анна Лазарова относно акт за установяване на административно нарушение с вх. № 18-06-06 от 06.01.2003 г.
10. Докладна от Анна Лазарова относно акт за установяване на административно нарушение с вх. № 18-06-08 от 07.01.2003 г.
11. Писмо от ЦКС с вх. № 01-11-01 от 02.01.2003 г.
12. Писмо от Българска патриаршия – Св. Синод с вх. № 03-04-01 от 03.01.2003 г.
13. Отворено писмо от група български учени с вх. № 07-04-11 от 29.12.2002 г.
14. Предложение от доц. д-р Лилия Райчева относно насоки на работата на СЕМ с вх. № 18-00-05 от 07.01.2003 г.
15. Становище от Веселина Петрова относно правомощията на СЕМ и задълженията на радио- и телевизионните оператори съобразно разпоредбата на чл. 14 от ЗРТ с вх. № 18-06-07 от 06.01.2003 г.

ЧЛЕНОВЕ НА СЕМ:

Анна Хаджиева

Лилия Райчева

Мария Стефанова

Тома Иванов

Райчо Райков,
Председател на СЕМ

Георги Лозанов

Маргарита Пешева

Стефан Димитров

Юлиана Гончева

отсъства.

отсъства

отсъства